

# THÔNG LIÊN THẤT

BS Đỗ NGUYÊN TÍN

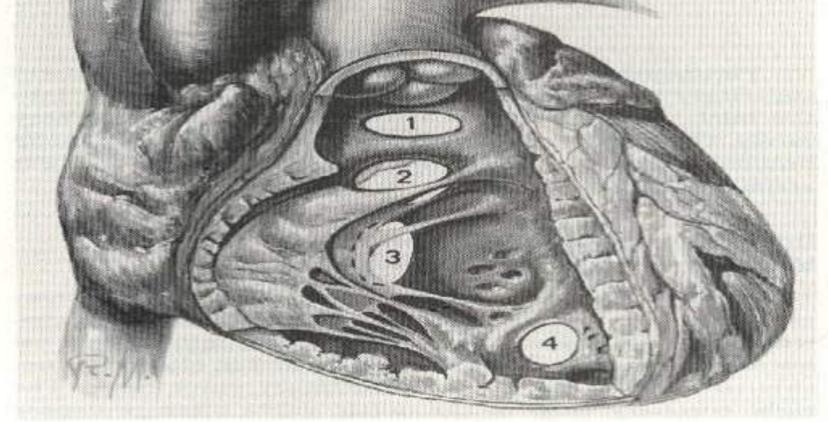
# THÔNG LIÊN THẤT – CIV – VSD

## TẦN SUẤT

- Âu Mỹ: 20-25%
- -Tp. HCM # 40%
- Biến chứng nhiều Nặng hơn ASD nhưng vẫn nhẹ hơn mấy cái kia, sau mổ phục hồi gần 100%, bắt kịp về tăng trưởng, phát triển
- Là bệnh TBS thường gặp nhất

# GIẢI PHẪU BỆNH

- 3 vị trí ngay dưới van 3 lá: phần nhận.
- 4 đối diện số 3, hình thành chủ yếu là cơ tim =>cơ bè
- 2 nằm giữa van 3 lá + van ĐMC góc nhìn của PTV là có lớp màng, mổ ra như màng cửa =>phần quanh màng.
- 1 nằm giữa van ĐMC và van ĐMP: phần phễu.



#### Giải phẫu VSD: đứng bên (P), cắt phía bên thất (P)

- VSD buồng thoát (type 1): ĐMP, đối diện bên (T) là ĐMC. Vị trí của lỗ thông gần đường ra của ĐM →hở van ĐMC do tốc độ dòng máu lớn từ thất (T) qua thất (P) gây sa van (HC Laubry Pezzy) →bệnh nặng, suy tim nhiều và nặng. Thể này nằm xa đường dẫn truyền.
- VSD quanh màng (type 2): vị trí nằm dưới lỗ 1 chút xíu, gần van 3 lá → mô van 3 lá thường tới che phủ lỗ này →tự đóng được bởi mô van 3 lá gây nên hiện tượng phình vách màng có hình phễu (lỗ thông bên trái thì lớn, lỗ thông bên phải thì nhỏ). Lỗ này gần van 3 lá nên đôi khi cũng gần đường dẫn truyền nhịp →cẩn thận khi phẫu thuật. Lỗ này thường gặp nhất ở châu Á, ĐNÁ (60 70%).
- VSD phần nhân: nằm gần van 3 lá, thường liên quan tới huyết khối nôi mạc, lỗ thông thường mở rộng và kèm tổn thương đường dẫn truyền phụ.
- VSD phần cơ bè: phần cơ bè thường có nhiều lỗ nên gọi là dạng sàng,
   đồng thời, phần cơ bè này nhiều cơ nên gây khó khăn trong mổ. Tuy nhiên
   dị tật này nằm xa đường dẫn truyền nên không bị block nhĩ thất.

# GIẢI PHẪU BỆNH

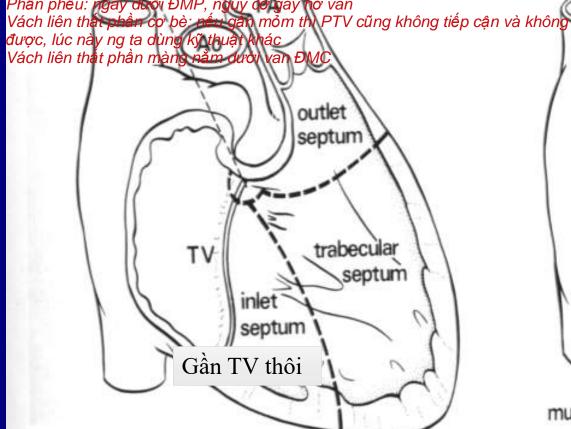
Bài này quan trọng ở giải phẫu hơn là phôi thai học

Về mặt phôi thai, vách liên thất chủ yếu từ mọc từ dưới lên, ... đi qua (6p39), các cơ đi lên và tầng trên ĐMC đi xuống. 3 phần này nối lại với nhau mới tạo ra được vách liên thất

#### membranous septum

Phần nhận: gần nút nhĩ thất, ngưy cơ block nhĩ thất sau mổ

Phần phễu: ngay đượi ĐMP, nguy đơ gây nở van



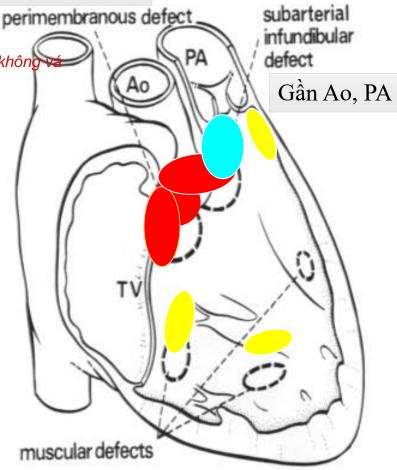
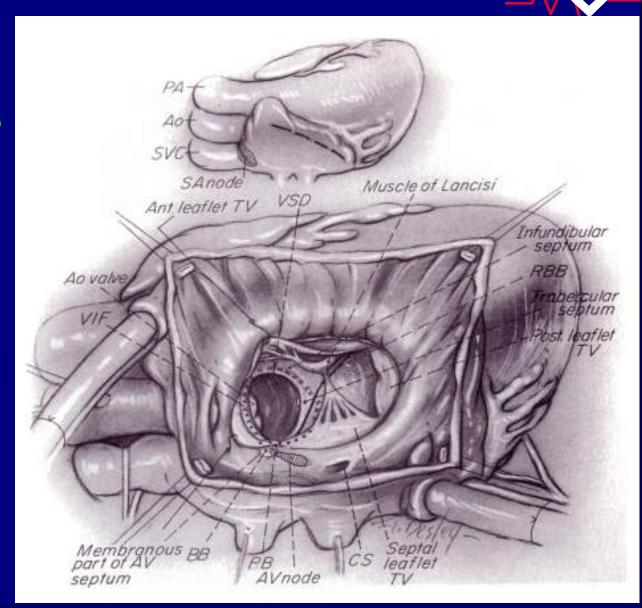


FIGURE 7.5

Gần TV, Ao

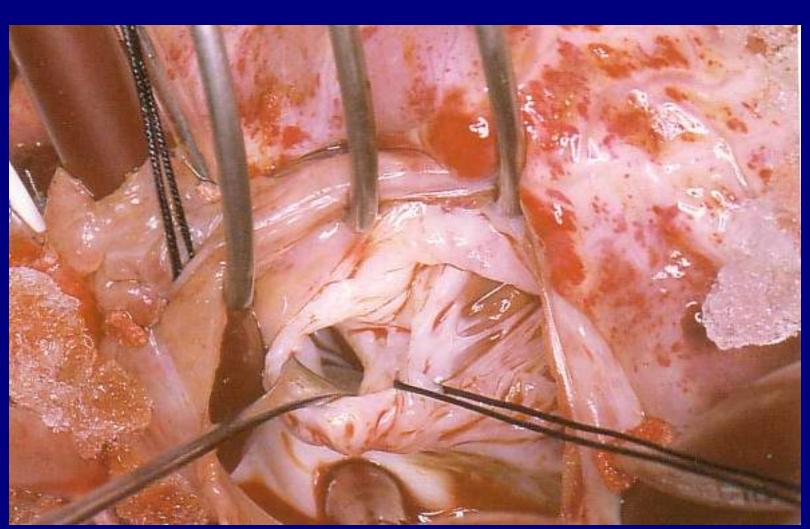
# Perimembranous VSD

- Hình này vào nhĩ P
   →nhìn xuống van
   3 lá thấy VSD,
   VSD gần van 3 lá
   và van ĐMC
   →VSD phần màng
- Lỗ nhỏ tự đóng do mô xơ sợi của của TV che giúp chứ bản thân vách ko mọc thêm



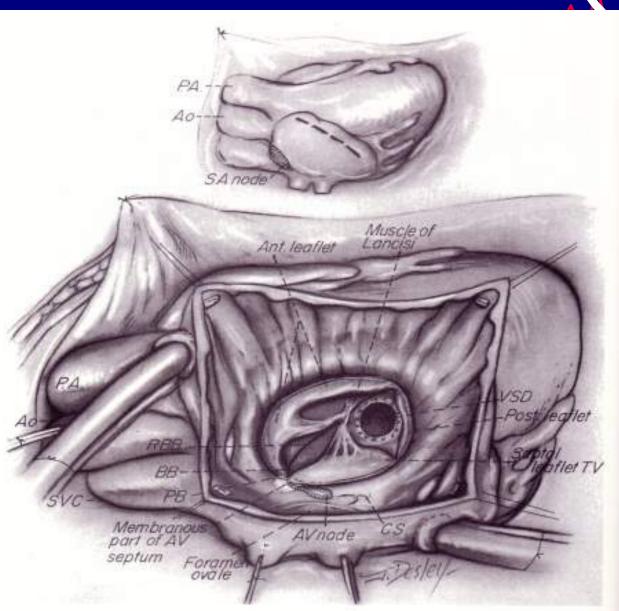


# Perimembranous VSD



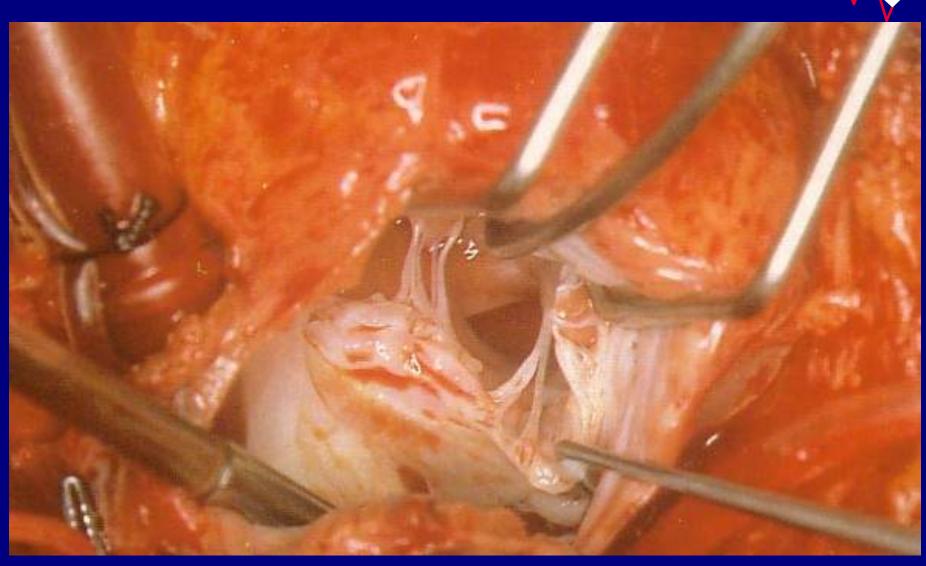
# **Muscular VSD**

Lỗ nhỏ cũng tự đóng được nhờ bè cơ che phủ



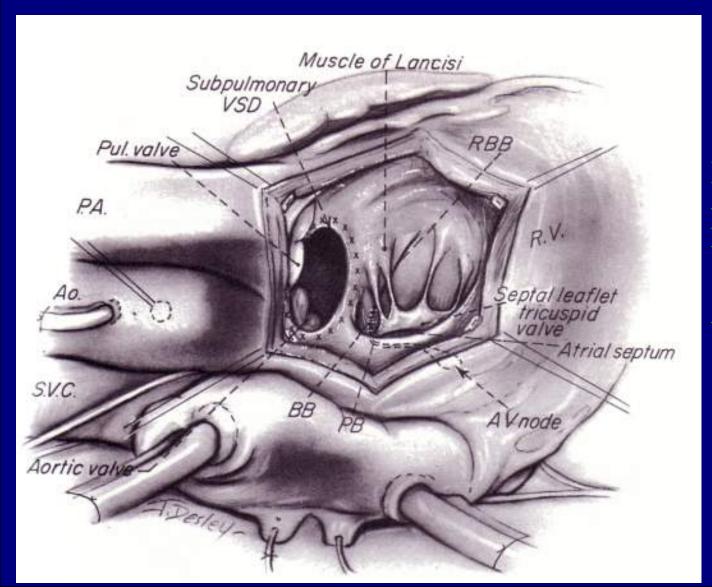
# Muscular VSD





# **Outlet VSD**



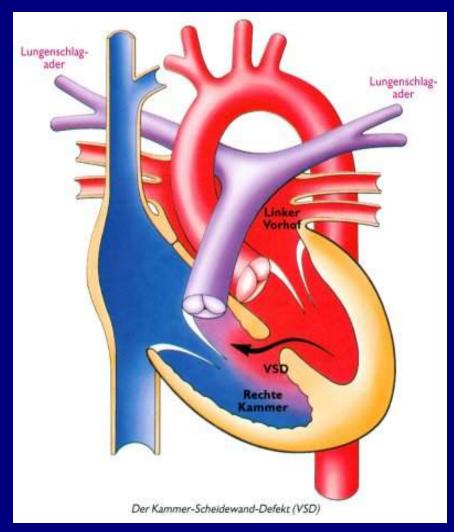


Phẫu thuật là lấy phần màng ngoài tim vá vô =>rất sợ mổ vùng này vì có nút nhĩ thất

### PHÂN LOẠI GIẢI PHẦU VSD

LOAI	% VSD	VỊ TRÍ/ CẦU TRÚC LÂN CẬN		
Perimembranous	80%	GẦN VAN 3 LÁ ĐƯỜNG DẪN TRUYỀN NẰM Ở BỜ SAU		
Muscular	5%	BAO QUANH LÀ CƠ BÈ, CÓ NHIỀU LỐ XA ĐƯỜNG DẪN TRUYỀN		
Subarterial	5-10%	BAO QUANH LÀ VAN TỔ CHIM XA ĐƯỜNG DẪN TRUYỀN		
Inlet septal	<5%	NẰM PHÍA SAU GẦN ĐƯỜNG DẪN TRUYỀN		

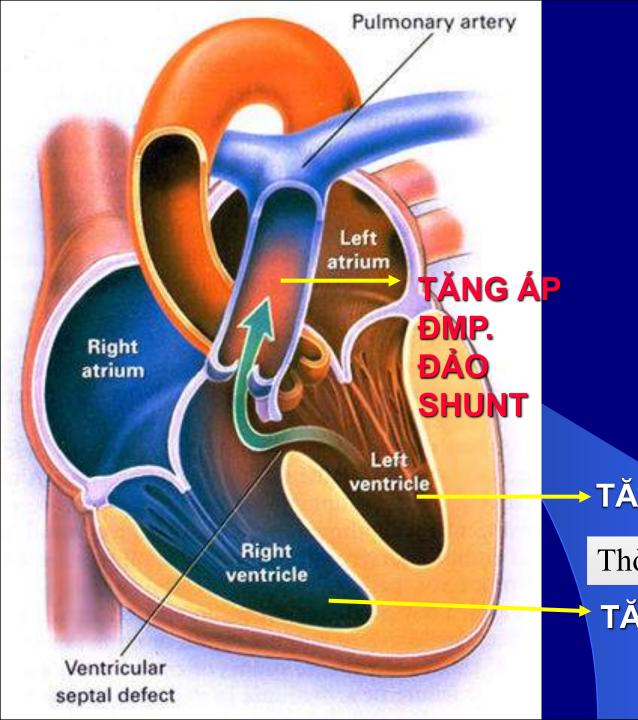
- Khả năng tự bít VSD phần quanh màng 80% trong 8 năm đầu. Sau 8 năm vẫn còn khả năng tự đóng nhưng ít =>nếu ko có tr/c thì vẫn theo dõi nhưng cần phòng ngừa VNTMNT.
- Quanh màng + cơ bè có khả năng tự đóng do: phần quanh màng thì có vùng van 3 lá che phủ + phần cơ bè thì cấu trúc cơ đóng lại.
- Dưới van ĐMC/ ĐMP dòng máu xuyên qua gây sa van =>dần dần tiến triển thành hở van.
- Phần nhận + cơ bè thì phía dưới nó là nút AV =>block AV.

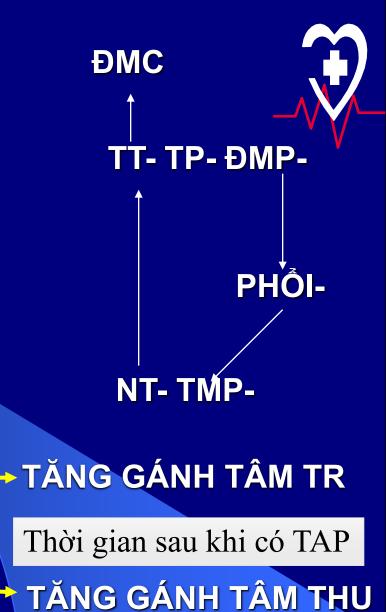


#### Ventricular Septal Defect



- Máu từ LV tống ra 2 đường nhưng ko giảm máu ra Ao vì ban đầu cũng có máu về LV nhiều rồi
- VSD, ASD, PDA đều có Qp/Qs >1







# Thay đổi huyết động phụ thuộc vào

1. Chiều của luồng thông

Chú ý: tăng kháng lực 8- 12 wood mà ko giảm < 7wood khi dung thuốc dãn mạch là CCĐ của phẫu thuật. ???Vì ko hiệu quả. Gây suy tim sớm hơn.

- 2. Lưu lượng luồng thông
- 3. Kích thước lỗ thông

Lỗ lớn: áp lực quyết định chiều luồng thông Lỗ nhỏ: kích thước lỗ quyết định chiều luồng thông

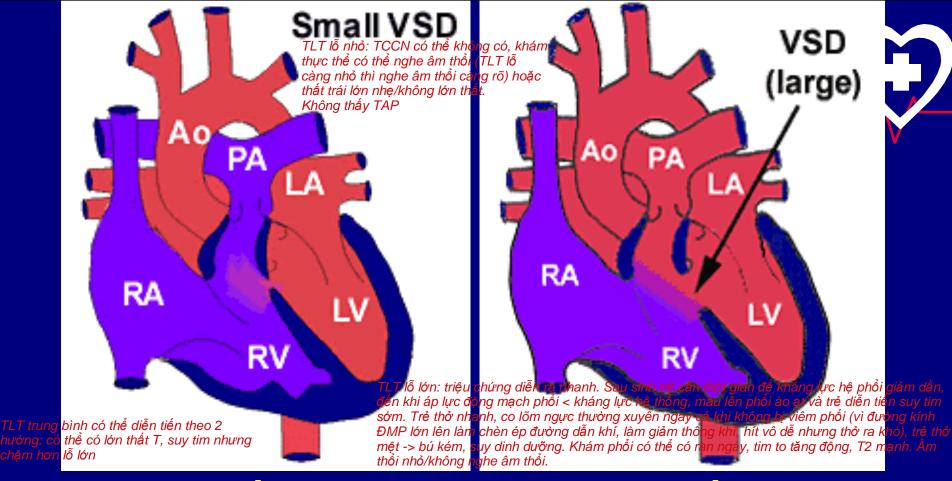
- 4. Sức cản của hệ mạch máu phối
- 5. Diễn tiến, th. gian.



- 4 nhóm
  - TLT nhỏ, PVR ⊥
  - TLT vừa, PVR hơi cao, thay đổi
  - TLT lớn, PVR cao còn thay đổi
  - TLT lớn, PVR cao hơn ĐMC

Dòng máu đi trong TLT là thì tâm thu, thất phải giai đoạn đầu không chịu áp lực nhiều, mà chủ yếu máu từ thất trái qua thất phải được bơm lên ĐMP liền --> tăng áp lực ĐMP và tăng gánh tâm trương thất T. ĐMP trải qua 6 gỡ biến đổi, ban đầu ĐMP còn chịu đưng được nhưng sau đó ĐMP biến đổi cấu trúc, không còn co dãn như

trước --> kháng lực ĐMP tăng. Đến khi kháng lực ĐMP cao hơn kháng lực hệ thống --> đảo shunt. Lúc này CCĐ phẫu thuật.



- TLT hạn chế: có shunt T-P, gặp sức đề kháng của
   áp lực máu ở ngay miệng bên TP của lỗ thông
   (P tâm thu TP < TT)</li>
- TLT không hạn chế: gặp sức đề kháng ở hệ ĐMP (P tâm thu TP > TT )

Ø lỗ thông/ Ø ĐMC: đây là hai đường ra của LV Ø ĐMC: sơ sinh ≈ 10mm, 12 tuổi ≈ 22mm

VSD	NHÒ	TB	LỚN
Diameter	< 1/3 dAo	1/3 - 2/3 dAo	> 2/3 dAo
Grad LV – RV	NHIỀU	≥ 20 mmHg	< 20 mmHg
Shunt	T-P ÍT	T-P NHIỀU	T-P, P-T
NHĨ TRÁI,	BTHUỜNG	TĂNG GÁNH	TĂNG GÁNH
THÁT TRÁI		TTRƯƠNG	TTRƯƠNG
SUY TIM	_	+	+
TAP	-	+	+

- VSD nhỏ, dòng máu T-P ít, không có TCLS gần như chỉ nghe âm thổi cường độ lớn (# ASD lỗ nhỏ ko có âm thổi, chỉ SA thấy). Gặp 1 biến chứng: VNTMNT. Khi trẻ bắt đầu mọc răng =>phải VS răng miệng kỹ, nếu có CĐ nhổ rang/ phẫu thuật thì phải dự phòng KS tĩnh mạch amoxicilin trước 30-60' (≠ phòng thấp là uống hoài).
- VSD lớn: HF sớm trong 3mo đầu, TAP sớm nhưng AT lại gần như ko có (bình thông nhau rồi)
- VSD trung bình; có 2 hướng diễn tiến: nhỏ lại / lớn. PVR giảm sau 2w 3mo

TLT nhỏ: luồng thông đáng kể ở kỳ Systolic nhưng không đáng kể ở kỳ Diast (shunt T-P ko nhiều →LS ko có →phát hiện tình cờ, có thể có âm thổi mà BN ko bị ảnh hưởng →Có thể theo dõi. VSD màng vs cơ bè có thể tự đóng →theo dõi+phòng ngừa VNTMNT. Loại phần nhận vs dưới ĐM thì theo dõi tới lớn

lớn rồi mổ chương trình, nhưng nếu theo dõi mà có BC như sa van DMC...thì phải mổ gấp )

- TLT vừa: TLT hạn chế, shunt T-P, gây ↑ gánh tâm
  TRƯƠNG TT, ↑P cuối tâm trương TT→suy tim T trước.

  (1 số TH VSD TB lớn thất T, diễn tiến VSD nhỏ dần>bít. Nhưng nói chung VSD diễn tiến chậm hơn VSD lớn, lớn thất T)
- ➤ TLT Iỗ lớn: TLT ko hạn chế, ÁP lực 2 thất bằng nhau.
   Ban đầu pĐMP hơi cao, nhưng còn thay đổi →Shunt T-P
   →↑ gánh tâm trương thất T. Dần dần pĐMP↑
   →hệ ĐMP đáp ứng →↑ dần P cho đến lúc Đảo Shunt .

# PHÂN LỌAI VSD THEO SINH LÝ BỆNH 🥌

Nhóm	PP/PA	RP/RA	QP/QS	G <sup>O</sup> VD/AP	Thể lâm sàng
la	≤0,3	≤0,3	#1	-	TLT nhỏ hoặc
lb	≤0,3	≤0,3	1-2	-	Roger
lla	0,3-0,6	<0,5	>2	25mmHg	TLT có lưu
IIb	0,7-1	<0,8	>2	25mmHg	lượng lớn
III	≥1	≥0,8	≤1	<25mmHg	Eisenmenger
IV	≤0,6	<0,5	>2	<25mmHg	TLT có phổi được bảo vệ

- Type 4 là <u>VSD kèm hẹp phổi</u>: bảo vệ phổi giúp không TAP, nhưng bù lại ảnh hưởng nhiều lên tim gây tăng gánh tâm thu thất (P). Trước đây type 4 người ta còn chần chừ phẫu thuật, tuy nhiên nghiên cứu cho thấy tim bị giảm chức năng thì phổi cũng không còn tốt, nên người ta chỉ định phẫu thuật sớm.
- Cơ chế của sự hình thành type 4: trong bào thai, máu qua lỗ liên thất đến thất (P)
   làm dày thành thất (P) gây chặn đường ra thất (P).

# LÂM SÀNG



# Triệu chứng lâm sàng tùy thuộc vào:

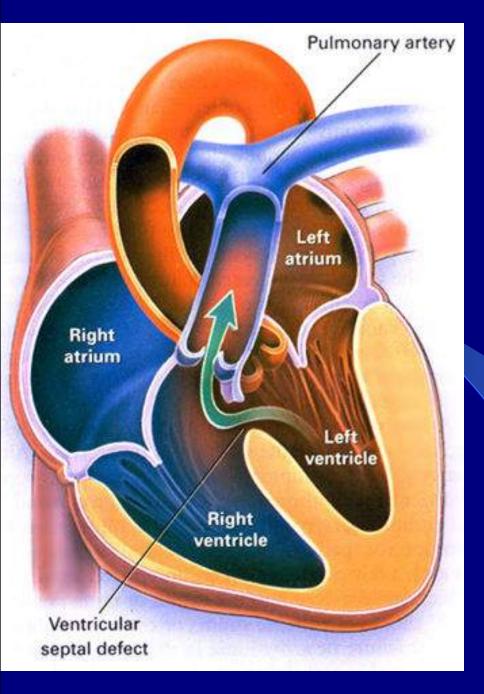
- Kích thước lỗ thông,
- Sức cản ĐMP
- Mức độ ảnh hưởng trên chức năng tim
- Loại lỗ lớn ST sớm>mổ, nhưng ở VN thì điều trị nội khoa bằng digoxin, catopril, lợi tiểu, nếu không đáp ứng(TC không cải thiện, viêm phổi tái lại nhiều, chậm PT...) thì mổ sớm, đáp ứng thì từ từ mổ CT. Do ở VN quá tải.
- TBS nếu sau 2-3 ngày có sốc tím thì nghĩ tới TBS ∈ ống ĐM (→không phải VSD):
   Như hẹp van DMP nặng, hẹp eo DMC, đứt đoạn DMC, TOF hẹp khít van DMP)
   →truyền PGE2. Nếu VSD mà có PDA thì TCLS phải nặng hơn do cùng shunt T-P

## LÂM SÀNG

# <u>BÊNH SỬ</u>



- VSD nhỏ: không triệu chứng
- VSD trung bình và lớn
  - tr/c xuất hiện 2 tuần đầu sau sinh
     (PVR còn cao. Sau 2-4 tuần thì bắt đầu giảm →máu lên phổi →TCLS)
  - bất thường ăn, bú, và phát triển
     (Suy tim sớm: bú ngắt quãng, vã mồ hôi khi bú, bú lâu hơn do khó thở)
  - nhiễm trùng hô hấp dưới nhiều lần
  - ho, khò khè, khó thở, đổ mồ hôi, bứt rứt
     (↑ lưu lượng máu lên phổi →↓ độ đàn hồi →thở nhanh, co lõm ngực)
  - mệt khi gắng sức, phù, tím, tiểu ít.



# TRIÊU CHỨNG LÂM SÀNG

#### <u>Lổ nhỏ:</u>

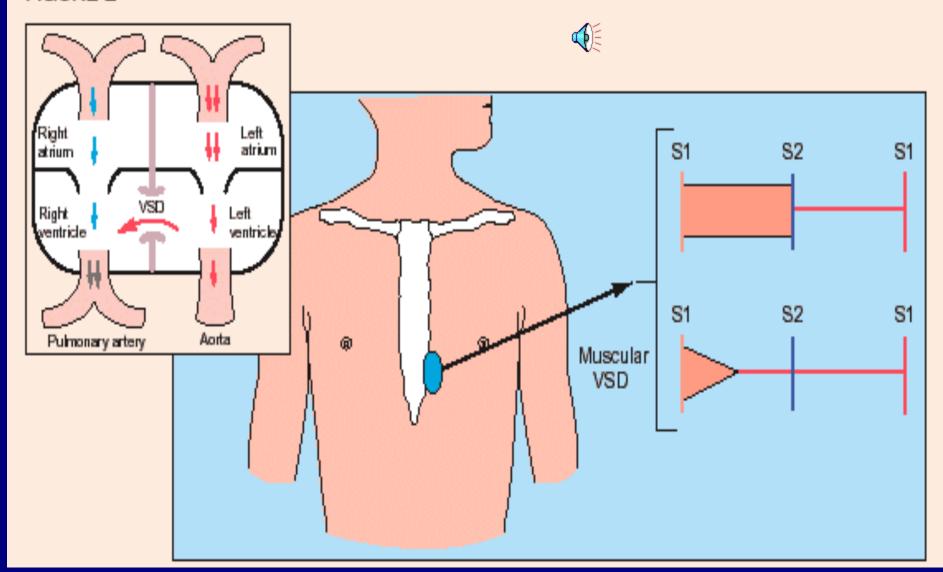
- Không có triệu chứng gì
- >S/S 3/6-4/6 LS 4 bờ trái x.ức

#### <u>Lỗ lớn</u>

- >Tim to, tăng động
- S/S 3/6-4/6 LS 4 bờ trái x.ức, lan hình nan hoa
- >T2 manh



#### FIGURE 2



# LÂM SÀNG



#### 1. TLT nhỏ: bênh Roger

- ATTThu dạng phụt, nghe tòan thì tâm thu, cường động lớn, lan dọc bờ trái ức, có thể có rung miêu tâm thu.
- Lồng ngực không biến dạng

#### 2. TLT vừa với pĐMP còn thấp & thay đổi:

- S/S tràn, ± S/D ngắn do hở 2 lá cơ năng.
- T2 ↑ đôi khi tách đôi. Sờ: Thrill tâm thu.
- Lồng ngực gồ, tăng động ở mõn tim và bờ trái x.ức.

#### 3. TLT lớn với sức cản ĐMP cao & thay đổi:

- S/S ngắn, âm sắc êm hơn.
- Dàn dàn pĐMP ↑dàn →shunt ↓ dàn lượng & vận tốc →âm thổi ↓ dàn & mất. Eisenmenger.
- T2 ↑ do↑ pĐMP, tím.

# CÂN LÂM SÀNG



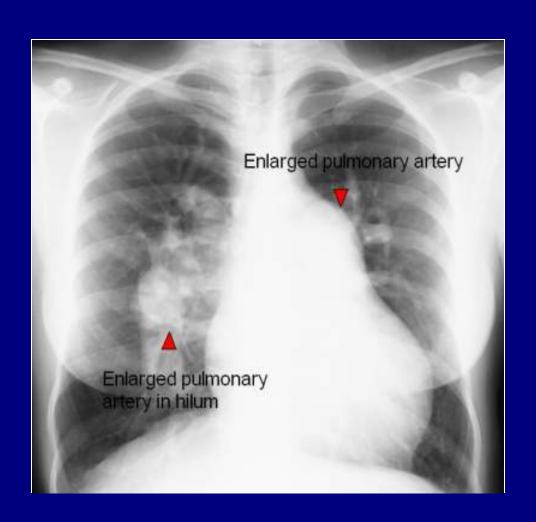
#### <u>Xquang</u>

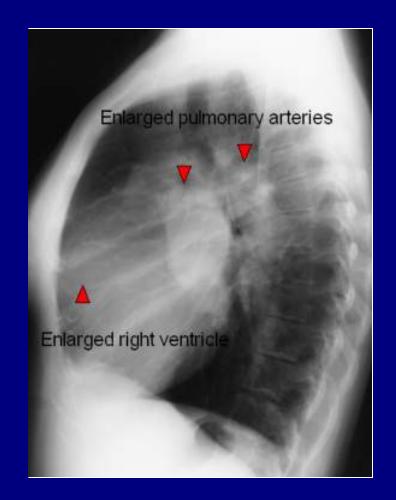
- TLT nhỏ: ⊥
- TLT vừa: ↑ THP chủ động
- TLT to (không hạn chế):
  - Ban đầu to 4 buồng tim, 
     <sup>↑</sup>THP chủ động
     & thụ động.
  - Về sau: Eisenmenger.



# X QUANG THÔNG LIÊN THẤT



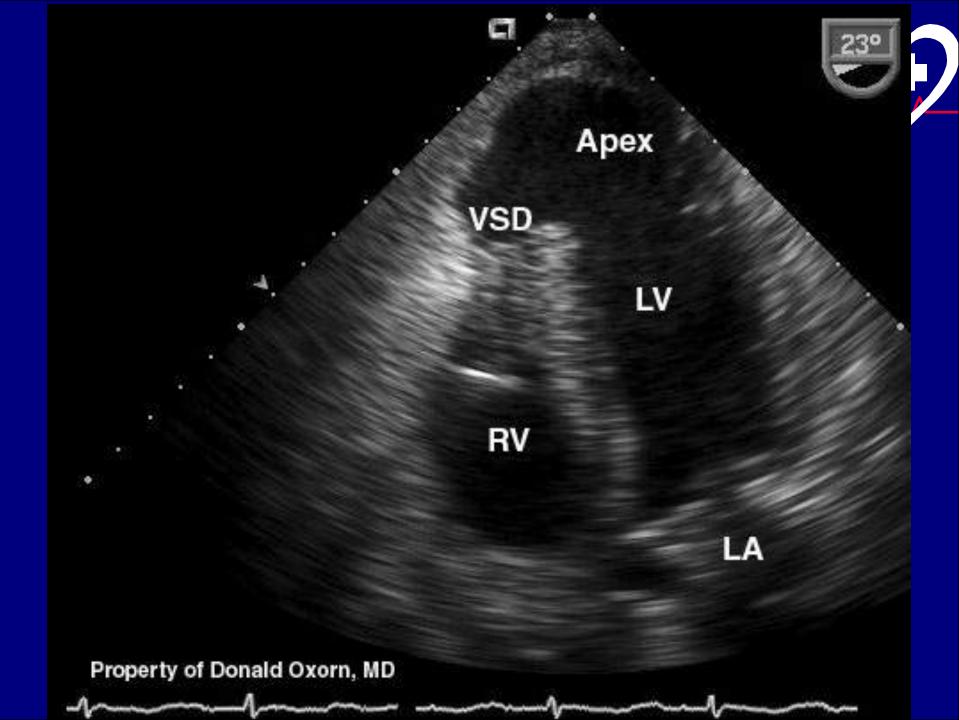




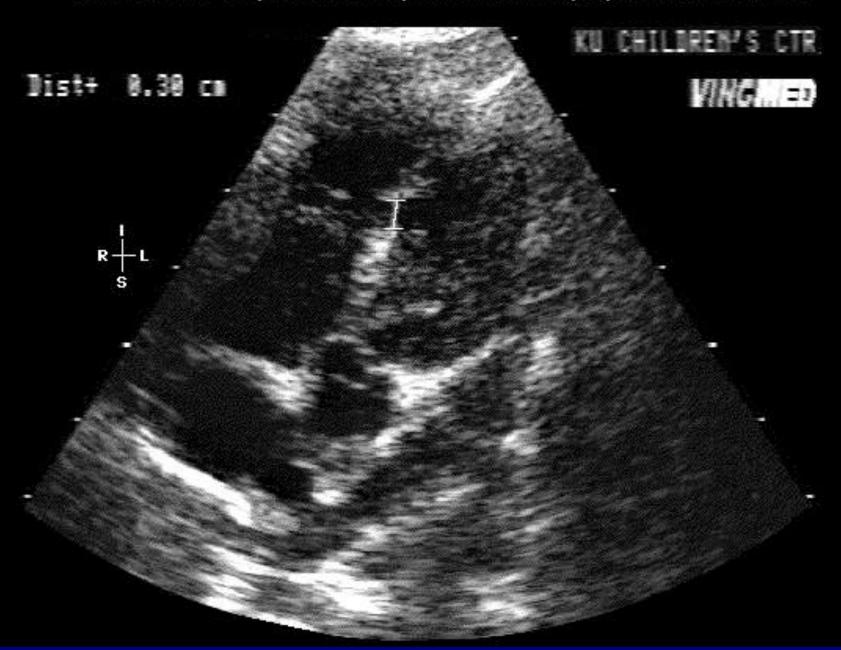
#### ECG:



- TLT nhỏ: ⊥
- TLT vừa (hạn chế): ↑T.Trương TT
- TLT to (không hạn chế): lớn 2 T.
- TLT to với Eisenmenger: Trục QRS→P,
   dày TP...



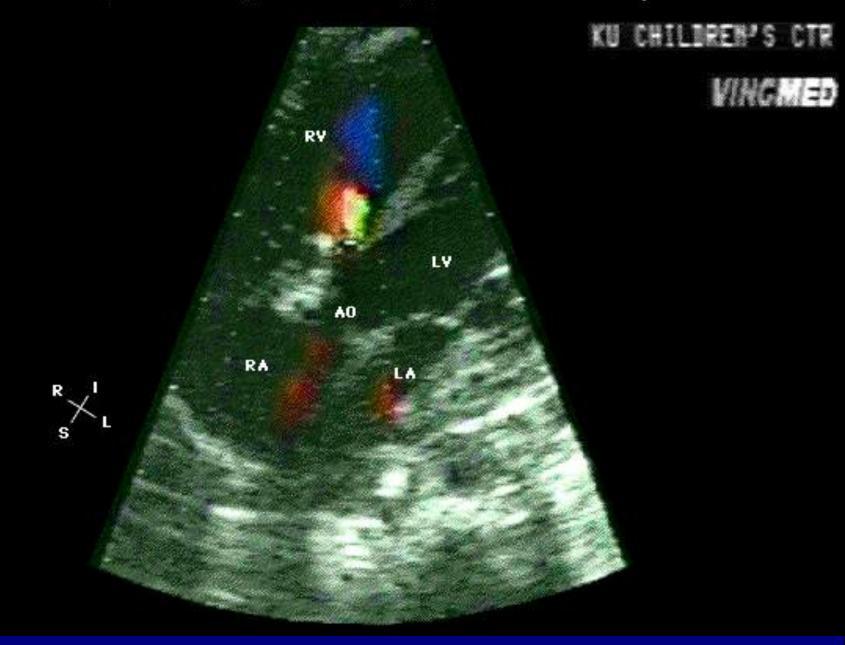
Ventricular Septal Defect, Measurment, Apical 4 Chamber



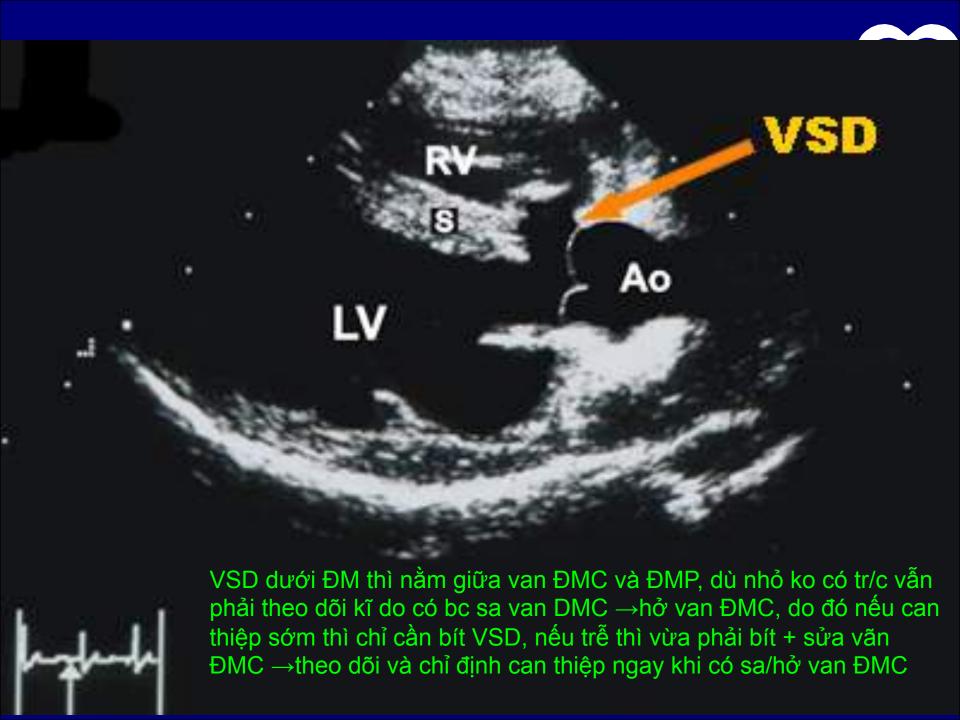
# Membranous Ventricular Septal Defect Vách liên thất phải liên tục với van ĐMC

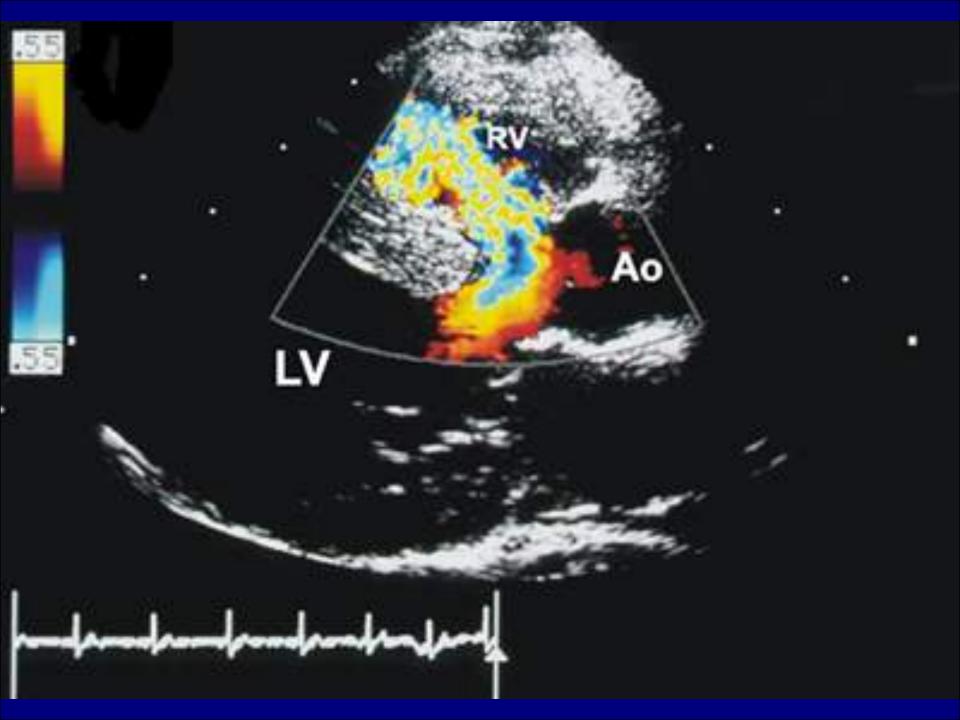


Yentricular Septal Defect, Patch Leak, Apical 5 Chamber, L to R Shunt

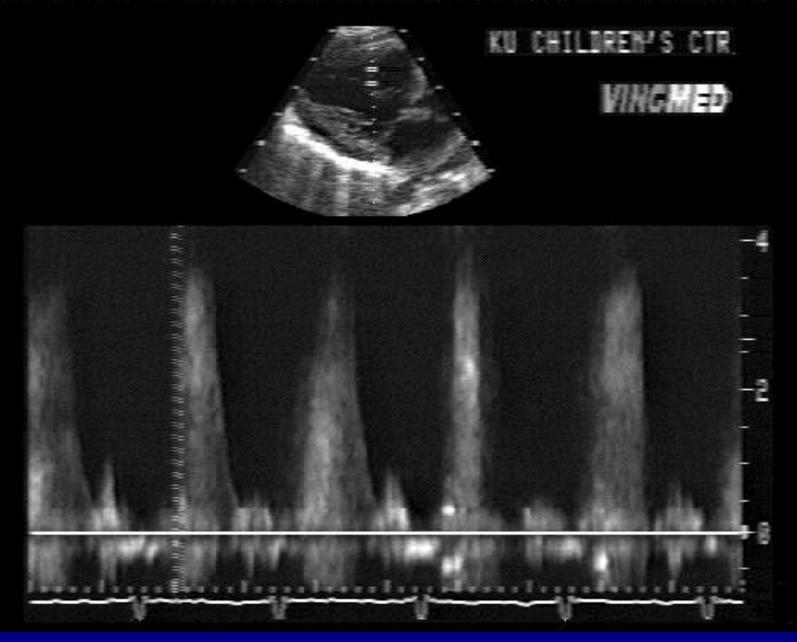


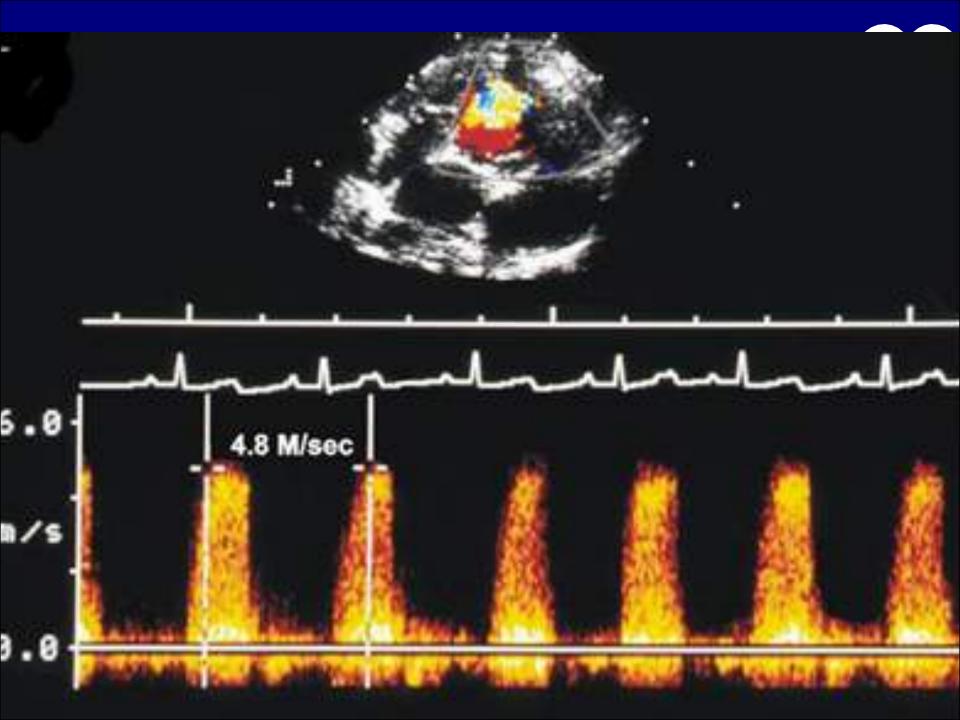






Yentricular Septal Defect, Pulse Doppler of Right to Left Shunt-LAO





# DIỄN TIẾN



#### € vị trí, kích thước VSD, tình trạng trẻ

Phần phễu là lỗ nhỏ, không tự đóng được, không gây suy tim nhưng có thể gây hở van ĐMC

- TLT buồng nhận & thoát máu: ko tự đóng được
- TLT màng, cơ bè: ± nhỏ dần & tự bít. Tỷ lệ tự bít TLT: 25%, TLT nhỏ 60%, nếu bít: 90% trước 8t, 60% trước 3t; 25% trước 1t.

  Trẻ vẫn có thể tử vong do VNTMNT
- Cơ chế tự bít: tăng sinh mô sợi, phì đại lớp cơ xung quanh, đôi khi nhờ lá vách van 3 lá hoặc Σ ĐMC nhưng →b/c hở 3 lá, hở ĐMC.
- Biến chứng hở van là do sa van khi áp lực mạch máu va đập vào gốc van lâu ngày dẫn tới hở van.

#### BIẾN CHỨNG

Có thể phòng ngừa = vệ sinh răng

TLT nhỏ: VNTM 1-2% miệng, KS phòng ngừa

TLT lớn: RLHĐH nhiều: Tim: ↑ gánh t.trương TT

Phổi: 1 THP chủ động

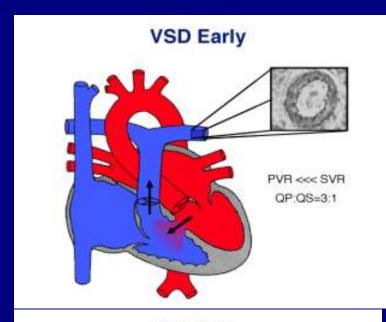
Suy tim: T do ↑ tâm trương, P do ↑ tâm thu

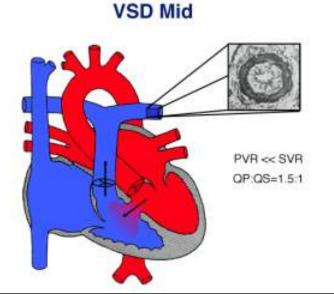
- NT Hô hấp...
- Chậm ↑ thể chất: VN 70-80% SDD
- Đảo shunt: Eisenmenger→ b.đổi hệ ĐMP có 6 giai đoạn:

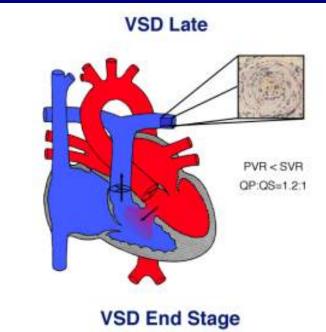
   (1) Dày trung mạc do tăng sinh cơ; (2) Dày nội mạc do tăng sinh làm lòng ĐM↓; (3) Xơ hoá nội mạc; (4) Xơ hoá trung mạc; (5) Họai tử fibrine nội mạc; (6) Tắc mạch ở ĐMP nhỏ & vừa.

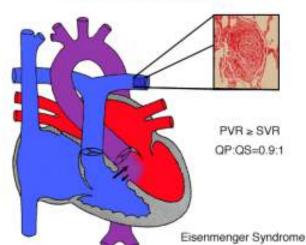
# THAY ĐỔI MẠCH MÁU PHỔI











# CÁC THỂ LÂM SÀNG CỦA VSD

## TLT + Hở ĐMC: HỘI CHỨNG Laubry- Pezzi.

- TLT cao ngay vùng phễu, buồng thoát TT

  →tổn thương van ĐMC →sa, hở ĐMC...
  (cơ chế dưới động mạch)
- Khám: S/S TLT, S/D hở ĐMC
- THỪƠNG ĐIỄN TIẾN Nặng: suy tim mau và
   VNTM cao (do có thêm máu thì tâm trương đổ vào ĐMC)
- Phẫu thuật sớm

# CÁC THỂ LÂM SÀNG CỦA VSD

#### TLT + Hep DMP:

- Sinh lý bệnh tùy thuộc vào kích thước thông liên thất và mức độ hẹp van ĐM phổi
  - Hep ĐMP khít + TLT rộng = F4 tím
  - Hẹp ĐMP ít + TLT nhỏ: thông T- P = F4 hồng

# ĐIỀU TRỊ

- θ nội: KS, Trợ tim, Dinh dưỡng
  - Kháng sinh dự phòng viêm nội tâm mạc: cần luôn tới sau phẫu thuật 6 tháng do còn xì ngay miệng vá.
  - Trợ tim: điều trị như suy tim: Digoxin, TLT, Captopril.
  - Dinh dưỡng: SDD cần 130-170 kcal/kg/ngày (⊥ 100 kcal/ kg/ ngày)

#### • θ ngoại:

- 1954 Lillehei vá lỗ TLT với TH chéo có k/soát
- 1955 John Kirklin vá lỗ TLT với máy bơm O<sub>2</sub>
   Okamoto mổ hạ nhiệt ở trẻ em
- 1961 Kirklin vá triệt để 1 thì ở trẻ em
- 1969 Kirklin vá 1 thì tốt hơn banding dù ở sơ sinh
   và trẻ nhỏ có suy tim nặng.

SDD cần tìm nguyên nhân: chế độ ăn, bệnh phổi mạn, sinh non,... ĐIỀU TRỊ nếu do suy tim thì ms can thiệp

#### PHƯƠNG PHÁP PHẪU THUẬT

Mục đích: tạo vòng quanh van ĐMP để giảm lưu lượng máu lên phố

Tạm: Thắt vòng quanh ĐMP

CĐ mổ: (1) suy tim, (2) tăng áp ĐMP, (3) suy dinh dưỡng, (4) biến chứng hở van ĐMC, (5) VNTMNT tái phát, (6) Viêm phổi tái đi tái lại

- TRIỆT ĐỂ: mổ tim hở VỚI BYPASS kết quả cao:
  - mổ cấp cứu TLT lớn, có HF nặng (này là mấy TH VSD lớn gây HF 3mo đầu)
    Vư điểm thông tim:
  - mổ chương trình có chọn lọc khi có chỉ định. (3) Khôn
- Đóng VSD = thông tim (chỉ ở trẻ lớn, lỗ nhỏ thôi)
  - Thông tim: VSD phần màng, cơ bè, d<4mm và rìa đủ để dụng cụ bám</li>
  - Còn hạn chế do chưa nhiều NC, giới hạn tùy nơi →textbook là PT

# Chỉ định & thời điểm mổ TLT:

- TLT lớn có Q<sub>P</sub>/Q<sub>S</sub> >2 (lấm cấn ko bik cần CĐ nội khoa hay ko. cái xét cuối cùng)
- TLT có suy tim & chậm ↑ thể chất không đáp ứng θ nội: Mổ bất cứ tuổi nào
- TLT có TAP: mổ sớm càng tốt, trung bình 12-18 tháng.
- TLT không b/c: mổ ở 2-4 tuổi. Không tự bít được như phẫu hay nhận
- TLT đã đảo shunt: chống chỉ định mố
- TLT + CÔĐM lớn: mổ CÔĐM ở 6 tuần rồi TLT sau. Có thể ưu tiên đóng PDA trước=thông tim
- TLT + Hep eo ĐMC: mổ hẹp eo ĐMC trước. Suy tim nặng hơn nữa vì shunt T-P nhiều hơn nữa →Giờ tùy nơi, NĐ1 có thể mổ cùng lúc
- TLT + Hở ĐMC: vá lỗ thông ngay dù QP/QS < 2, sau đó</li> sửa van ĐMC. Nhi Đồng làm cùng lúc luôn

## Note •

- Về đo Qp/Qs > 2 Thực tế ít làm lắm mà ∈ lâm sàng có bc (suy tim, VP tấi tái tái lại, chậm tăng trưởng, VNTMNT tái phát...)
- VSD có suy tim là PT liền, Tx nội là pp để chờ ưu tiên chọn.
- Dãn thất trái suy tim nếu mổ VSD đủ sớm thì có thể co lại về bình thường.
   Vì nó mới dãn cơ năng chưa tái cấu trúc.
- VSD lỗ nhỏ 80% tự bít trước 8y nhưng theo dỗi tới 40y vẫn có tự bịt tuy
   nhiên phải giải thích risk VNTMNT (phòng ngừa = KS 30' trước phẫu thuật thôi # thấp tim mới là uống đều đặn)
- Sau mổ phòng VNTMNT 6 tháng, nếu shunt tồn lưu thì phải phòng hoài
- Ở Mỹ thì không phòng ngừa VNTMNT cho VSD và ASD luôn
- TBS tím hay có dụng cụ nhân tạo thì phòng ngừa VNTMNT (guideline mới)